

Повітряний кодекс України

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 25, ст.274)

{ Вводиться в дію Постановою ВР
N 3168-XII (3168-12) від 04.05.93, ВВР, 1993, N 25, ст.275 }

{ Із змінами, внесеними згідно із Законами
N 590/97-ВР від 21.10.97, ВВР, 1998, N 2, ст. 5
N 1297-XIV (1297-14) від 15.12.99, ВВР, 2000, N 11, ст.89
N 3370-IV (3370-15) від 19.01.2006, ВВР, 2006, N 22, ст.184
N 3509-IV (3509-15) від 23.02.2006, ВВР, 2006, N 33, ст.283
N 885-VI (885-17) від 15.01.2009, ВВР, 2009, N 24, ст.299 }

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Суверенітет над повітряним простором України

Україні належить повний і виключний суверенітет над повітряним простором України, що є частиною території України.

Повітряним простором України є частина повітряної сфери, розташована над суходолом і водною територією України, в тому числі над її територіальними водами (територіальним морем).

Стаття 2. Сфера дії Повітряного кодексу України

Повітряний кодекс України регулює діяльність користувачів повітряного простору України з метою задоволення інтересів України та її громадян і забезпечення безпеки авіації.

Авіація як галузь - це усі види підприємств, організацій та установ, діяльність яких спрямована на створення умов та використання повітряного простору людиною за допомогою повітряних суден.

Дія Повітряного кодексу України поширюється на всіх користувачів повітряного простору України в частині, що їх стосується, як на території України, так і за її межами, якщо закони країни перебування користувача не передбачають іншого.

Стаття 3. Державне регулювання діяльності цивільної авіації України

Держава здійснює регулювання діяльності цивільної авіації через центральний орган виконавчої влади в галузі транспорту, відповідні органи авіаційного транспорту України за такими напрямками:

- забезпечення розвитку цивільної авіації;
- нагляд за безпекою польотів повітряних суден;
- сертифікація, реєстрація та ліцензування;

регулювання використання повітряного простору і обслуговування повітряного руху;

забезпечення пошуку та рятування повітряних суден, що зазнають чи зазнали лиха;

захист авіації України від актів незаконного втручання в її діяльність;

науковий супровід діяльності авіації та забезпечення її безпеки, який здійснюється як галузевими, так і міжгалузевими науково-дослідними організаціями і авіаційними підприємствами;

сприяння зовнішньоекономічній і міжнародно-правовій діяльності цивільної авіації.

За рішенням центрального органу виконавчої влади в галузі транспорту можливе об'єднання зусиль і проведення робіт у зазначених напрямках з органами інших держав з метою вирішення питань більш якісно та з меншими витратами.

{ Частина третю статті 3 виключено на підставі Закону N 1297-XIV (1297-14) від 15.12.99 }

{ Стаття 3 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1297-XIV (1297-14) від 15.12.99, N 885-VI (885-17) від 15.01.2009 }

Стаття 3-1. Державний нагляд за забезпеченням безпеки авіації

Державний нагляд за забезпеченням безпеки авіації здійснює спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади.

Взаємодія органів виконавчої влади України щодо нагляду за безпекою польотів повітряних суден здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

(Кодекс доповнено статтею 3-1 згідно із Законом N 1297-XIV (1297-14) від 15.12.99)

Стаття 4. Господарська і комерційна діяльність авіації України

Правом на здійснення господарської і комерційної діяльності в галузі авіації може володіти будь-яка юридична чи фізична особа, яка займається експлуатацією, технічним обслуговуванням, ремонтом, виробництвом, розробкою та іншою діяльністю в галузі авіаційної техніки та одержала ліцензію, якщо це передбачено законодавством України.

Стаття 5. Сертифікація розробника, виробника і експлуатанта цивільної авіаційної техніки

Будь-яка юридична чи фізична особа, яка займається діяльністю, пов'язаною з розробкою, виробництвом, ремонтом і експлуатацією цивільної авіаційної техніки, повинна одержати від державного органу з питань сертифікації і реєстрації сертифікат, що підтверджує відповідність рівня технічної підготовки вказаної

особи вимогам відповідних авіаційних правил України.

Експлуатант - особа, організація або підприємство, що експлуатує повітряні судна чи пропонує свої послуги в цій галузі.

Стаття 6. Витрати, пов'язані з сертифікацією, реєстрацією і перереєстрацією

Витрати на:

сертифікацію, реєстрацію і перереєстрацію повітряних суден, аеродромів, повітряних трас і місцевих повітряних ліній;

сертифікацію авіаційного персоналу і експлуатантів авіаційної техніки;

сертифікацію юридичних і фізичних осіб, які виконують розробку, виготовлення, ремонт і технічне обслуговування авіаційної техніки тощо, несе особа, яка подала відповідну заяву до державного органу з питань сертифікації і реєстрації.

Розмір державних зборів встановлюється положенням, яке затверджується Кабінетом Міністрів України.

Розділ II АВІАЦІЙНІ ПРАВИЛА УКРАЇНИ

Стаття 7. Авіаційні правила

Авіаційні правила визначають і регулюють порядок діяльності авіації України з метою забезпечення безпеки польотів і екологічної безпеки.

До авіаційних правил належать:

- 1) норми льотної придатності цивільних повітряних суден;
- 2) норми будівництва і придатності до експлуатації аеродромів і аеропортів, систем регулювання використання повітряного простору України і обслуговування повітряного руху на території України;
- 3) правила сертифікації цивільних повітряних суден, аеродромів, виробництва авіаційної техніки, діяльності експлуатантів, авіаційного персоналу, використання повітряних трас і місцевих повітряних ліній;
- 4) правила реєстрації повітряних суден, аеродромів, повітряних трас і місцевих повітряних ліній;
- 5) стандарти і нормативи у галузі охорони навколишнього природного середовища.

До авіаційних правил також належать нормативні акти, що регулюють:

- 1) порядок будівництва, утримання і ремонту аеродромів і аеропортів;
- 2) порядок підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації авіаційного персоналу;
- 3) порядок створення, сертифікації і реєстрації авіапідприємств, авіакомпаній, приватних фірм та інших організацій з метою використання повітряного простору України;
- 4) порядок організації, виконання і забезпечення польотів;

- 5) порядок організації, виконання, забезпечення і ліцензування авіаційних робіт;
- 6) порядок використання повітряного простору України, забезпечення аеронавігаційною інформацією;
- 7) порядок проведення пошукових і аварійно-рятувальних робіт;
- 8) порядок здійснення охорони навколишнього природного середовища;
- 9) порядок здійснення нагляду і контролю за безпекою польотів;
- 10) порядок проведення службового розслідування авіаційних подій;
- 11) порядок реалізації заходів щодо захисту авіації від актів незаконного втручання в її діяльність;
- 12) порядок здійснення забезпечення безпеки авіації та її профілактики;
- 13) порядок організації та виконання випробувальних і позатрасових польотів;
- 14) взаємовідносини цивільної та державної авіації.

До авіаційних правил належать також інші нормативні акти, що регламентують діяльність авіації та її безпеку.

Авіаційні правила мають єдину структуру, містяться у Зводі авіаційних правил України і не повинні суперечити положенням Конвенції про міжнародну цивільну авіацію та Додаткам до неї.

Авіаційні правила вводяться в дію відповідними державними органами України і підлягають обов'язковому виконанню всіма користувачами повітряного простору України та іншими юридичними чи фізичними особами в частині, що їх стосується, як на території України, так і за її межами, якщо закони країни перебування не передбачають іншого.

Стаття 8. Сфера дії авіаційних правил

Якщо міжнародною угодою в галузі міжнародного повітряного права, учасницею якої є Україна, встановлюються інші авіаційні правила, ніж ті, що передбачені її законодавством, то застосовуються норми міжнародної угоди.

Розділ III ВИКОРИСТАННЯ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Стаття 9. Структура повітряного простору України

Структура повітряного простору, порядок її формування і зміни, правила використання повітряного простору визначаються державним органом по використанню повітряного простору України.

Використання повітряного простору України або окремих його районів може бути частково або повністю обмежено.

До елементів структури повітряного простору України належать повітряні траси і місцеві повітряні лінії України, повітряні коридори для перетинання державного кордону України, встановлені

та невстановлені маршрути польотів, райони виконання авіаційних робіт, заборонені зони, зони обмеження польотів і небезпечні зони.

Повітряна траса - це диспетчерський район або його частина, що являє собою коридор у повітряному просторі, обмежений за висотою та шириною, призначений для безпечного виконання польотів повітряними суднами і забезпечений аеродромами, засобами навігації, контролю та управління повітряним рухом.

Місцева повітряна лінія - це диспетчерський район або його частина, що являє собою коридор у повітряному просторі, обмежений за висотою та шириною, призначений для безпечного виконання польотів повітряними суднами і забезпечений аеродромами, засобами контролю та управління повітряним рухом.

Усі обмеження щодо використання повітряного простору України доводяться до відома заінтересованих юридичних і фізичних осіб України, інших держав і міжнародних авіаційних організацій через канали систем аеронавігаційної інформації.

Постійно діючі заборонені зони і зони обмеження польотів обов'язково включаються до збірників аеронавігаційної інформації і наносяться на аеронавігаційні карти.

Стаття 10. Порядок використання повітряного простору України

Порядок використання повітряного простору України визначається Положенням про використання повітряного простору України і його додержання забезпечується державною системою використання повітряного простору України.

Положення про використання повітряного простору України (401-2002-п) та Положення про державну систему використання повітряного простору України затверджуються Кабінетом Міністрів України.

(Стаття 10 в редакції Закону N 1297-XIV (1297-14) від 15.12.99)

Стаття 11. Плата за аеронавігаційне обслуговування повітряних суден

Аеронавігаційне обслуговування повітряних суден (організація повітряного руху на маршруті, організація повітряного руху на підході та в районі аеродрому) здійснюється на платній основі. Аеронавігаційне обслуговування повітряних суден здійснюється суб'єктами господарювання, які надають відповідні послуги, - провайдерами аеронавігаційного обслуговування відповідно до вимог Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) та Європейської організації з безпеки аеронавігації (Євроконтроль).

Розмір ставок плати за послуги з аеронавігаційного обслуговування повітряних суден (плата за послуги з організації повітряного руху на маршруті і плата за послуги з організації повітряного руху на підході та в районі аеродрому) визначається відповідно до законодавства, вимог ІКАО та Євроконтролю.

Плата за послуги з організації повітряного руху на маршруті

справляється Євроконтролем відповідно до Багатосторонньої угоди про сплату маршрутних зборів (994_377), вчиненої в м. Брюсселі 12 лютого 1981 року. Порядок розрахунку розміру зазначеної плати, порядок її внесення та звільнення від неї визначаються відповідно до законодавства, Багатосторонньої угоди про сплату маршрутних зборів (994_377) та вимог Євроконтролю.

За рахунок плати за послуги з організації повітряного руху на маршруті компенсуються витрати Євроконтролю на експлуатацію системи справляння цієї плати. Плата за послуги з організації повітряного руху на маршруті використовується провайдерами аеронавігаційного обслуговування для покриття їх витрат на забезпечення цього обслуговування у порядку, визначеному законодавством, документами ІКАО та Євроконтролю, а також для сплати щорічних членських внесків України до бюджету Євроконтролю.

Плата за послуги з організації повітряного руху на підході та в районі аеродрому визначається за єдиною для всіх користувачів повітряного простору України ставкою та справляється провайдерами аеронавігаційного обслуговування у порядку, що визначається спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у сфері використання повітряного простору України відповідно до законодавства, вимог ІКАО та Євроконтролю.

Якщо міжнародним договором України, укладеним в установленому законом порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цією статтею, застосовуються правила міжнародного договору.
{ Стаття 11 в редакції Закону N 3509-IV (3509-15) від 23.02.2006 }

Стаття 12. Використання міжнародного повітряного простору

При виконанні повітряним судном польоту в міжнародному просторі юрисдикцію щодо нього протягом всього його польоту здійснює та держава, де зареєстровано повітряне судно. Перебуваючи у міжнародному повітряному просторі, повітряне судно є недоторканим і незалежним від будь-якої держави, за винятком тієї, де це повітряне судно зареєстровано, та підкоряється і діє на підставі лише її законів.

Використання міжнародного простору регулюється міжнародними правилами.

Стаття 13. Мова ведення радіообміну при обслуговуванні повітряного руху

Ведення радіообміну між органами обслуговування повітряного руху на території України та екіпажами повітряних суден України здійснюється українською або російською мовою, а з екіпажами повітряних суден зарубіжних держав - англійською або російською мовою.

Стаття 14. Аеронавігаційне та інформаційне забезпечення

використання повітряного простору України

Аеронавігаційна інформація щодо використання повітряного простору України є доступною для всіх користувачів повітряного простору України.

Розділ IV ПОВІТРЯНІ СУДНА

Стаття 15. Класифікація повітряних суден

Повітряні судна поділяються на державні, цивільні і експериментальні.

Повітряне судно - це літальний апарат, що тримається в атмосфері за рахунок його взаємодії з повітрям, відмінної від взаємодії з повітрям, відбитим від земної поверхні, і здатний маневрувати в тривимірному просторі.

Повітряне судно є державним, якщо воно використовується на військовій, митній, прикордонній та міліцейській службах і зареєстровано у реєстрі державних повітряних суден.

Повітряне судно є цивільним, якщо воно зареєстровано у державному реєстрі цивільних повітряних суден.

Повітряне судно є експериментальним, якщо воно призначене для проведення випробувань, дослідно-конструкторських і науково-дослідних робіт. Експериментальне повітряне судно до реєстрів не заноситься.

Стаття 16. Сертифікація типу цивільного повітряного судна

Цивільне повітряне судно нової конструкції (нового типу) повинно бути сертифіковано на відповідність його діючим в Україні нормам льотної придатності і мати сертифікат типу.

Сертифікат типу видає державний орган з питань сертифікації та реєстрації.

Власником сертифіката типу є розробник повітряного судна.

У разі зміни затвердженої конструкції типу (типової конструкції) повітряного судна або зміни його експлуатаційно-технічної документації, які впливають на льотну придатність, цей тип повітряного судна повинен пройти додаткову сертифікацію і одержати доповнення до сертифіката типу.

Сертифікація цивільних повітряних суден, а також контроль за їх відповідністю нормам льотної придатності здійснюється за правилами сертифікації цивільних повітряних суден України.

Сертифікат типу може бути анульовано або його дію може бути тимчасово припинено державним органом, що його видав, у разі виявлення недоліків, які загрожують безпеці польотів.

Стаття 17. Сертифікація екземпляра цивільного повітряного судна

Кожний виготовлений в Україні екземпляр цивільного

повітряного судна повинен бути сертифікований на відповідність його конструкції, характеристик та експлуатаційно-технічної документації вимогам, передбаченим правилами сертифікації цивільних повітряних суден України.

Після реєстрації повітряного судна в державному реєстрі цивільних повітряних суден України власник такого судна повинен отримати в державному органі з питань сертифікації і реєстрації відповідне посвідчення (сертифікат) про придатність його до виконання польотів як бортовий документ.

Державний орган з питань сертифікації та реєстрації може делегувати право на видачу та продовження строку дії посвідчення про придатність екземпляра повітряного судна до польотів іншим державним та відомчим органам у порядку, передбаченому правилами сертифікації.

Стаття 18. Сертифікація цивільних повітряних суден, що імпортуються в Україну

Цивільне повітряне судно, що імпортується в Україну, може бути допущено до експлуатації, якщо буде встановлено, що воно відповідає національним вимогам держави-виготовлювача та додатковим технічним умовам України в частині льотної придатності і тим самим забезпечує відповідність типу повітряного судна, що імпортується в Україну, діючим в Україні нормам льотної придатності.

Порядок розробки, схвалення і перевірки виконання додаткових технічних умов для сертифікації повітряного судна, що імпортується в Україну, порядок видачі сертифіката типу і посвідчення про придатність до польотів на повітряне судно, що імпортується в Україну, встановлюється правилами сертифікації цивільних повітряних суден України.

Стаття 19. Сертифікація планерів, дельтапланів, надлегких літальних апаратів, інших повітряних суден спортивного призначення, повітряних суден аматорської конструкції, аеростатичних апаратів та допоміжних пристроїв, що впливають на безпеку польотів

Сертифікація планерів, дельтапланів, надлегких літальних апаратів, інших повітряних суден спортивного призначення, повітряних суден аматорської конструкції, аеростатичних апаратів та допоміжних пристроїв, що впливають на безпеку польотів, здійснюється органом чи установою, яким це право делеговано державним органом з питань сертифікації і реєстрації, за участю розробника зазначених повітряних суден і відповідних федерацій та асоціацій.

Видача посвідчень (сертифікатів) з метою засвідчення льотної придатності, а також контроль за підтриманням льотної придатності в процесі експлуатації здійснюються у порядку, передбаченому правилами сертифікації зазначених у цій статті повітряних суден,

що вводяться в дію державним органом з питань сертифікації і реєстрації повітряних суден.

Стаття 20. Сертифікація цивільних повітряних суден, що експортуються з України

Порядок проведення випробувань і сертифікації цивільного повітряного судна, що експортується з України, а також видачі експортного посвідчення про придатність до польотів та інших сертифікаційних документів встановлюється правилами сертифікації цивільних повітряних суден України.

Стаття 21. Визнання посвідчення (сертифіката) льотної придатності до польотів іноземного повітряного судна

Посвідчення (сертифікат) про придатність до польотів іноземного повітряного судна визнається в Україні дійсним за умови, коли вимоги, відповідно до яких такий сертифікат видано або відповідно до яких йому надано юридичну силу державою його реєстрації, відповідають встановленим Україною вимогам.

Стаття 22. Забезпечення льотної придатності повітряних суден військової авіації

Повітряне судно військової авіації повинно бути перевірено на відповідність його вимогам безпеки польотів.

Рівень льотної придатності повітряного судна військової авіації повинен бути не нижчим за рівень льотної придатності, встановлений державою для цього класу повітряних суден.

Стаття 23. Авторський нагляд за дотриманням і збереженням льотної придатності при виробництві, експлуатації та ремонті повітряного судна

Серійне виробництво, експлуатація та ремонт повітряних суден виконуються під авторським наглядом розробника повітряного судна з метою дотримання і збереження льотної придатності.

Стаття 24. Передача прав розробника авіаційної техніки іншій юридичній особі

Права розробника авіаційної техніки разом з сертифікатом типу чи рівнозначним документом, а також обов'язки з авторського нагляду за дотриманням і збереженням льотної придатності при виробництві, ремонті та експлуатації авіаційної техніки можуть бути передані іншій юридичній особі тільки за погодженням з розробником та після затвердження державним органом з питань сертифікації і реєстрації. При цьому державний орган з питань сертифікації і реєстрації повинен переконатися, що всю необхідну інформацію, включаючи дані про проект типу, передано правонаступнику і він може належним чином використати ці дані для

дотримання і збереження льотної придатності авіаційної техніки.

Стаття 25. Реєстрація повітряних суден

Цивільні повітряні судна підлягають обов'язковій реєстрації і можуть бути зареєстровані тільки в одній державі.

Цивільному повітряному судну, занесеному до державного реєстру повітряних суден України, видається реєстраційне посвідчення, що є фактом визнання його національної належності.

З моменту занесення повітряного судна до державного реєстру повітряних суден України всі записи, зроблені раніше стосовно цього повітряного судна у реєстрах повітряних суден інших держав, не визнаються Україною.

Таким же чином не визнається Україною занесення повітряного судна України до реєстру повітряних суден іншої держави, якщо це повітряне судно не виключено з державного реєстру повітряних суден України.

Цивільні повітряні судна підлягають перереєстрації у державному реєстрі цивільних повітряних суден України у разі зміни власника повітряного судна, а також в інших випадках, передбачених правилами реєстрації цивільних повітряних суден України.

Правила реєстрації цивільних повітряних суден України розробляються та вводяться в дію державним органом з питань сертифікації та реєстрації.

Реєстрацію планерів, дельтапланів, надлегких літальних апаратів, інших повітряних суден спортивного призначення, повітряних суден аматорської конструкції, аеростатичних апаратів, а також видачу посвідчень про їх реєстрацію здійснює державний орган чи установа, яким це право делеговано державним органом з питань сертифікації і реєстрації.

Державні повітряні судна підлягають реєстрації у реєстрі державних повітряних суден України. Правила реєстрації державних повітряних суден України встановлює Міністерство оборони України.

Стаття 26. Виключення повітряного судна з реєстру

Повітряне судно виключається з відповідного державного реєстру повітряних суден у разі:

зняття повітряного судна з експлуатації;

передачі повітряного судна належним чином іншій державі, іноземній юридичній чи фізичній особі.

При виключенні повітряного судна з відповідного державного реєстру повітряних суден України реєстраційне посвідчення втрачає силу.

Стаття 27. Допуск повітряних суден до експлуатації

Цивільне повітряне судно, яке має сертифікат типу, допускається до експлуатації, якщо воно зареєстровано у державному реєстрі цивільних повітряних суден України і має посвідчення про придатність до польотів, видане державним органом з питань сертифікації і реєстрації повітряних суден України або іншої

держави, якщо вимоги, на підставі яких було видано це посвідчення, відповідають вимогам, встановленим в Україні.

Цивільне повітряне судно, яке не має сертифіката типу, але було в експлуатації до введення в дію Повітряного кодексу України, заноситься до державного реєстру України і допускається до експлуатації на підставі діючого посвідчення про придатність до польотів або посвідчення, виданого державним органом України з питань сертифікації і реєстрації.

Державне транспортне повітряне судно, що було розроблене згідно з технічними вимогами Міністерства оборони України до введення в дію Повітряного кодексу України, може бути допущено до експлуатації в цивільній авіації України для перевезення вантажів і виконання авіаційних робіт і занесено до державного реєстру цивільних повітряних суден України, якщо воно:

відповідає технічним вимогам безпеки польотів Військово-Повітряних Сил, які діяли на час їх розробки;

має висновки розробника та експертів, призначених державним органом з питань сертифікації і реєстрації, про можливість безпечної експлуатації у цивільній авіації;

має посвідчення про придатність до польотів, видане державним органом з питань сертифікації і реєстрації.

Державне транспортне повітряне судно, тип якого було допущено до експлуатації в цивільній авіації до введення в дію Повітряного кодексу України, заноситься до державного реєстру цивільних повітряних суден України і може бути допущено до експлуатації на підставі діючого посвідчення про придатність до польотів або посвідчення, виданого державним органом з питань сертифікації і реєстрації.

Експериментальне повітряне судно може бути допущено до експлуатації для задоволення потреб народного господарства України за наявності:

висновків розробника судна і експертів, призначених державним органом з питань сертифікації і реєстрації, про можливість безпечної експлуатації його при виконанні польотів;

рішення Уряду України про використання експериментального судна у цивільній авіації України;

посвідчення про придатність до польотів, виданого державним органом з питань сертифікації і реєстрації.

Підтримання кожного повітряного судна в процесі експлуатації у стані, що відповідає вимогам норм льотної придатності або іншим, що поширюються на це повітряне судно, вимогам безпеки польотів, покладається на експлуатанта повітряного судна.

Державний орган з питань сертифікації і реєстрації може заборонити експлуатацію повітряного судна у випадках:

відсутності посвідчення (сертифіката) про придатність до польотів;

прострочення посвідчення (сертифіката) про придатність до польотів;

експлуатації повітряного судна за межами обмежень, встановлених порадином з льотної експлуатації повітряного судна.

Стаття 28. Позначення, що наносяться на цивільні

повітряні судна

На зовнішню поверхню цивільних повітряних суден повинні бути нанесені державний і реєстраційний розпізнавальні знаки.

Допускається також нанесення на повітряне судно додаткових знаків (символів, написів, емблем та ін.) за погодженням з державним органом з питань сертифікації і реєстрації.

Правила нанесення знаків на повітряне судно встановлюються державним органом з питань сертифікації і реєстрації.

Польоти повітряного судна, яке не має державного і реєстраційного знаків, забороняються, крім польотів експериментальних і випробувальних повітряних суден, що виконуються згідно з правилами проведення випробувальних польотів.

Стаття 29. Позивний номер і позивний радіосигнал цивільного повітряного судна

Цивільному повітряному судну України, обладнаному засобами радіозв'язку, надається позивний номер і позивний радіосигнал.

Цивільним повітряним суднам, зазначеним у статті 20, що обладнані засобами радіозв'язку, надається позивний номер.

Стаття 30. Бортова документація повітряного судна

На цивільному повітряному судні при виконанні польотів повинні бути:

- 1) реєстраційне посвідчення;
- 2) посвідчення (сертифікат) про придатність до польотів;
- 3) свідоцтва про страхування: членів екіпажу і авіаційного персоналу, який перебуває на борту; повітряного судна; відповідальності щодо відшкодування збитків, в тому числі перед третіми особами;
- 4) бортовий журнал повітряного судна;
- 5) poradnik з льотної експлуатації повітряного судна;
- 6) дозвіл на бортові радіостанції;
- 7) посвідчення (сертифікати) на всіх членів екіпажу;
- 8) при виконанні міжнародних польотів - інші документи, передбачені міжнародними правилами.

Стаття 31. Передача повітряного судна в оренду іноземному експлуатанту

Порядок і правила здачі повітряного судна в оренду іноземному експлуатанту регулюються внутрішнім законодавством України, якщо інше не передбачено міжнародними угодами та договорами, учасниками яких є Україна.

Розділ V АВІАЦІЙНИЙ ПЕРСОНАЛ

Стаття 32. Склад авіаційного персоналу

Авіаційний персонал - це особовий склад авіаційного підприємства, організації, підрозділу, навчального закладу, що складається з авіаційних спеціалістів за професійною ознакою.

До складу авіаційного персоналу входять:

- 1) члени екіпажу повітряного судна;
- 2) особи командно-керівного, командно-льотного, інспекторського та інструкторського складу;
- 3) спеціалісти, які здійснюють регулювання використання повітряного простору України і обслуговування повітряного руху на території України;
- 4) спеціалісти, які здійснюють організацію і технічне обслуговування повітряних суден, а також всі види забезпечення польотів;
- 5) спеціалісти, які обслуговують повітряні перевезення;
- 6) спеціалісти, які здійснюють організацію і проведення дослідно-конструкторських, експериментальних, науково-дослідних робіт при льотних випробуваннях авіаційної техніки;
- 7) спеціалісти, які здійснюють нагляд і контроль за безпекою польотів, а також ті, які проводять службове розслідування авіаційних подій (державні інспектори з безпеки польотів);
- 8) спеціалісти, які здійснюють аналіз та контроль льотної придатності повітряних суден при розробці, випробуванні, сертифікації і серійному виробництві;
- 9) спеціалісти, які здійснюють забезпечення авіаційної безпеки і безпеки авіації в цілому;
- 10) авіаційні експерти.

Згідно з рішенням державних органів з питань регулювання діяльності авіації до складу авіаційного персоналу можуть бути включені й інші спеціалісти.

Стаття 33. Сертифікація і допуск авіаційного персоналу до авіаційної діяльності

Особа, яка належить до авіаційного персоналу, повинна бути сертифікована на відповідність її діючим в Україні кваліфікаційним вимогам за професійною ознакою.

Особа, яка належить до авіаційного персоналу, допускається до самостійної професійної діяльності лише за умови, що у неї є свідоцтво (сертифікат) на право здійснювати професійну діяльність, яке підтверджує наявність у неї необхідних знань і навиків, а також відповідність стану її здоров'я встановленим вимогам.

Правила і порядок сертифікації авіаційного персоналу встановлюються відповідним органом державного регулювання діяльності авіації.

Особа авіаційного персоналу цивільної авіації при здійсненні професійної діяльності повинна мати при собі свідоцтво (сертифікат).

Свідоцтво (сертифікат), видане іноземною державою, може бути визнано дійсним для авіаційного персоналу України органом

державного регулювання діяльності авіації України.

Особи, які не належать до авіаційного персоналу, допускаються до авіаційної діяльності у порядку, встановленому відповідним органом державного регулювання діяльності авіації України.

Стаття 34. Підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації авіаційного персоналу

Підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації авіаційного персоналу України з видачею відповідних свідоцтв може здійснюватися в навчальних авіаційних закладах, центрах перепідготовки і підвищення кваліфікації авіаційних спеціалістів та в інших організаціях, у тому числі й іноземних, що мають відповідний сертифікат, який визнається в Україні.

Розділ VI ЕКІПАЖ ПОВІТРЯНОГО СУДНА

Стаття 35. Склад екіпажу повітряного судна

Екіпаж повітряного судна складається з командира, інших осіб льотного екіпажу та обслуговуючого персоналу.

Екіпаж повітряного судна - це особи авіаційного персоналу, яким у встановленому порядку доручено виконання певних обов'язків з керування і обслуговування повітряного судна при виконанні польотів.

Всі члени екіпажу належать до льотного складу.

Мінімальний склад льотного екіпажу встановлюється порадником з льотної експлуатації цього типу повітряного судна.

Польоти цивільних повітряних суден при неповному мінімальному складі екіпажу забороняються, за винятком випадків, спеціально передбачених у завданні на випробувальний політ.

Стаття 36. Права членів екіпажу цивільного повітряного судна та обов'язки експлуатанта щодо їх забезпечення

При виконанні завдання на політ кожний член екіпажу має право відмовитися від його виконання, якщо, на його думку, є аргументоване побоювання за благополучне завершення польоту.

Експлуатант повітряного судна зобов'язаний відшкодувати шкоду, заподіяну членові екіпажу в разі каліцтва або іншого ушкодження його здоров'я, що настало у зв'язку з виконанням ним своїх обов'язків при польоті повітряного судна, в частині, що перевищує суму одержуваної ним допомоги або пенсії, призначеної йому після ушкодження його здоров'я, і фактично одержуваної ним заробітної плати.

Експлуатант повітряного судна зобов'язаний відшкодувати збитки у разі смерті члена екіпажу, що настала у зв'язку з виконанням службових обов'язків з початку перельотної підготовки до закінчення післяпольотного розбору, з виплатою належної суми непрацездатним особам, які перебували на його утриманні, а також

його дитині, що народилася після його смерті.

Стаття 37. Командир повітряного судна

Командиром повітряного судна може бути особа, яка має спеціальність пілота (льотчика), а також підготовку і досвід, необхідні для самостійного керування повітряним судном цього типу і керівництва екіпажем.

Стаття 38. Права командира цивільного повітряного судна

У процесі своєї професійної діяльності командир цивільного повітряного судна має право:

- 1) приймати остаточне рішення про виліт, політ і посадку повітряного судна, зливання в польоті пального, скидання багажу, вантажу і пошти, зміну плану і режиму польоту, про припинення польоту і посадку повітряного судна на запасному аеродромі чи вимушену посадку поза аеродромом, забезпечення безпеки, збереження повітряного судна і врятування життя людей;
- 2) віддавати в межах своєї компетенції будь-якій особі, яка перебуває на борту повітряного судна, розпорядження і команди, які підлягають беззаперечному виконанню;
- 3) вживати всіх необхідних заходів, у тому числі і примусових, до осіб, які своїми діями створюють загрозу безпеці польоту і не підкоряються його розпорядженням;
- 4) здійснювати особистий контроль за безпекою пасажирів у польоті в разі загрози безпеці повітряного судна, а також людям, які на ньому перебувають;
- 5) змінювати маршрут польоту, здійснювати переліт державного кордону і (або) виконувати посадку повітряного судна на аеродромі, не передбаченому завданням на політ, у випадках виникнення загрози для життя і здоров'я пасажирів та членів екіпажу, пов'язаних з актами незаконного втручання в діяльність авіації;
- 6) бути довіреною особою експлуатанта повітряного судна, укладати від його імені договори і угоди в інтересах виконання завдання на політ, забезпечення безпеки польоту, збереження повітряного судна, здоров'я і життя пасажирів;
- 7) усувати від виконання завдання на політ будь-якого члена екіпажу повітряного судна, рівень підготовки якого не відповідає завданню на політ, а дії загрожують безпеці польоту, і вимагати його заміни;
- 8) в екстремальній ситуації, що загрожує загибеллю людей, для врятування їх життя відступати від правил і вимог нормативних документів, що регламентують безпеку польоту;
- 9) контролювати рівень професійних знань, вміння і навиків льотного екіпажу, а також якість роботи обслуговуючого персоналу;
- 10) перевіряти свідоцтва (сертифікати) членів екіпажу, а також наявність в них необхідних записів і позначок.

Стаття 39. Будівництво, реконструкція та експлуатація аеродромів і аеропортів

Відведення території для будівництва та реконструкції аеродромів і аеропортів, будівництво, реконструкція та експлуатація аеродромів і аеропортів допускаються в порядку, передбаченому чинним законодавством України.

Участь громадян у погодженні питань будівництва, реконструкції та експлуатації аеродромів і аеропортів визначається законодавством України.

Стаття 40. Відшкодування шкоди

Майнова шкода, завдана власнику або володільцю прав внаслідок будівництва, реконструкції аеродрому чи аеропорту, безпосередньо пов'язана з фактом будівництва чи реконструкції, підлягає відшкодуванню у грошовій або майновій формі відповідно до законодавства України.

Стаття 41. Будівництво на приаеродромній території

Приаеродромна територія (прилегла до аеродрому зона контролю і обліку об'єктів та перешкод) - обмежена встановленими розмірами місцевість навколо аеродрому, над якою здійснюється маневрування повітряних суден.

Розміри приаеродромної території повинні бути доведені власником аеродрому (аеропорту) чи уповноваженою на те особою до відповідних Рад народних депутатів, підвідомча територія яких повністю чи частково підпадає під приаеродромну територію.

На приаеродромній території запроваджується особливий режим одержання дозволу на будівництво (реконструкцію) та іншу діяльність тільки за узгодженням з органом державного регулювання діяльності авіації та відповідною Радою народних депутатів.

Підприємства, установи і організації, а також громадяни, які допустили порушення правил будівництва та інші дії на приаеродромній території, зобов'язані на вимогу власника аеродрому (аеропорту) чи уповноваженої ним особи припинити будівництво чи іншу діяльність на приаеродромній території та провести у встановлений термін за свої кошти і своїми силами усунення допущених порушень.

Стаття 42. Сертифікація і допуск цивільного аеродрому до експлуатації

Аеродром повинен бути сертифікований на відповідність його нормам придатності до експлуатації з видачею відповідного сертифіката.

Правила сертифікації і порядок допуску аеродромів до експлуатації встановлюються державним органом з питань сертифікації і реєстрації.

Сертифікат придатності аеродрому до експлуатації може бути

анульовано або його дію тимчасово припинено державним органом, що видав сертифікат, якщо буде виявлено невідповідність аеродрому нормам придатності до експлуатації.

Стаття 43. Реєстрація цивільних аеродромів

Всі цивільні аеродроми підлягають реєстрації у державному органі з питань сертифікації і реєстрації та занесенню їх до державного реєстру аеродромів України.

Після занесення аеродрому до державного реєстру аеродромів України його власникові чи експлуатанту видається свідоцтво про реєстрацію.

Експлуатація аеродрому без свідоцтва про реєстрацію його у державному реєстрі аеродромів України забороняється.

Аеродроми підлягають перереєстрації у державному реєстрі аеродромів України у разі зміни власника аеродрому, а також в інших випадках, передбачених правилами реєстрації аеродромів України.

Стаття 44. Виключення цивільного аеродрому з реєстру

Цивільний аеродром виключається з реєстру в разі його ліквідації або зняття з експлуатації.

При виключенні аеродрому з реєстру свідоцтво про його реєстрацію втрачає силу, а власник аеродрому втрачає право на його експлуатацію.

Стаття 45. Маркірування аеродромів

Аеродром і його елементи повинні мати маркірування, що відповідає нормам придатності аеродромів до експлуатації.

Розташування у районі аеродрому будь-яких знаків, пристроїв і позначень, подібних до маркірувальних знаків, пристроїв і позначень, що вживаються для розпізнання аеродромів, забороняється.

Стаття 46. Маркірування нерухомих об'єктів і споруд

Усі нерухомі об'єкти і споруди, розташовані на приаеродромній території, повинні бути маркіровані денними і нічними маркірувальними знаками та пристроями згідно з нормами придатності аеродромів до експлуатації.

Маркірування нерухомих об'єктів і споруд денними та нічними маркірувальними знаками провадиться власниками цих нерухомих об'єктів і споруд за їх рахунок.

Стаття 47. Охорона навколишнього природного середовища

При розвідуванні, будівництві, реконструкції, ремонті та експлуатації аеродрому підрядчик та експлуатант зобов'язані виконувати діючі в Україні норми, правила і процедури щодо охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 48. Аеропорти

За своїм призначенням аеропорти поділяються на внутрішні та міжнародні.

Міжнародний аеропорт повинен забезпечувати митний, прикордонний, санітарний контроль, контроль на безпеку та інші види контролю, передбачені чинним законодавством.

Аеропорт, в тому числі як спільне з іноземною державою підприємство чи підприємство, яке повністю належить іноземному інвестору, повинен пройти сертифікацію і реєстрацію відповідно до діючих в Україні правил.

Аеропорт повинен мати поштовий, телеграфний, телефонний та інші види зв'язку, а також регулярне сполучення з найближчими населеними пунктами.

Органи державної виконавчої влади забезпечують будівництво, реконструкцію, благоустрій та експлуатацію під'їзних доріг до аеропортів, регулярний рух пасажирського транспорту на цих дорогах, а також телефонний зв'язок між населеними пунктами і аеропортами.

Розділ VIII ПОВІТРЯНІ ТРАСИ І МІСЦЕВІ ПОВІТРЯНІ ЛІНІЇ

Стаття 49. Сертифікація та допуск повітряних трас і місцевих повітряних ліній до експлуатації

Повітряні траси і місцеві повітряні лінії повинні бути сертифіковані на відповідність їх діючим в Україні нормам придатності повітряних трас і місцевих повітряних ліній до експлуатації з видачею відповідного сертифіката.

Правила сертифікації та порядок допуску до експлуатації повітряних трас і місцевих повітряних ліній встановлюються державним органом по використанню повітряного простору України.

Сертифікат придатності повітряної траси чи місцевої повітряної лінії до експлуатації може бути анульовано або його дію може бути тимчасово припинено державним органом, який видав сертифікат, якщо буде виявлено невідповідність повітряної траси чи місцевої повітряної лінії нормам придатності їх до експлуатації.

Стаття 50. Реєстрація повітряних трас і місцевих повітряних ліній України

Повітряні траси і місцеві повітряні лінії України реєструються державним органом по використанню повітряного простору України і заносяться до Переліку повітряних трас і місцевих повітряних ліній України.

Розділ IX ПОЛЬОТИ ПОВІТРЯНИХ СУДЕН

Стаття 51. Правила польотів

Виконання польотів повітряних суден у повітряному просторі України регламентується Правилами польотів у повітряному просторі України, які поширюються на всіх користувачів повітряного простору України.

Під польотом повітряного судна слід розуміти його переміщення у повітряному просторі, а також зависання.

Порядок організації польотів цивільних і державних повітряних суден встановлюється відповідними органами державної виконавчої влади.

В разі виникнення в польоті екстремальної ситуації, що створює загрозу для життя людей, командир повітряного судна може відступити від встановлених правил польоту з негайним повідомленням про прийняте рішення органу обслуговування повітряного руху, з яким він здійснює радіозв'язок.

Стаття 52. Допуск повітряного судна до польоту

До польоту допускається повітряне судно, яке споряджене і перебуває у справному стані згідно з експлуатаційно-технічною документацією.

Стаття 53. Заборона або обмеження польотів

У повітряному просторі України або в окремих його районах польоти повітряних суден можуть бути повністю заборонені або обмежені за висотою, у часі та напрямках у порядку, встановленому положенням про використання повітряного простору України.

Стаття 54. Захист від шкідливого впливу польотів цивільних повітряних суден

Цивільне повітряне судно, призначене для експлуатації в Україні, повинно бути сертифіковано на відповідність вимогам, які діють в Україні, щодо шуму на місцевості та емісії шкідливих речовин авіаційних двигунів.

(Джерело документа - zakon1.rada.gov.ua)

Сертифікація повітряних суден щодо шуму на місцевості та емісії шкідливих речовин виконується у порядку, передбаченому Правилами сертифікації повітряних суден України щодо шуму на місцевості та емісії шкідливих речовин.

Власники аеродромів, експлуатанти, командири і члени екіпажів повітряних суден зобов'язані при експлуатації повітряних суден на землі та в повітрі запобігати шумам або зводити їх до мінімуму.

Скидання з повітряних суден шкідливих для здоров'я людей, навколишнього природного середовища речовин або інших відходів і матеріалів забороняється, а винний у таких діях несе відповідальність згідно з чинним законодавством України.

З метою запобігання шкідливому впливу повітряних суден на людей, тварин, навколишнє природне середовище Уряд України може встановити в конкретних районах мінімальну висоту польоту, єдину для всіх повітряних суден чи окремо за типами повітряних суден.

Польоти повітряних суден у повітряному просторі України з надзвуковою швидкістю повинні виконуватися на висотах, які виключають шкідливий вплив звукового удару на навколишнє середовище, за загальними правилами або у віддалених від населених пунктів районах, що відводяться спеціально для надзвукових польотів.

Стаття 55. Зв'язок при виконанні польоту

Екіпаж (пілот) повітряного судна, обладнаного засобами радіозв'язку, повинен здійснювати безперервне прослуховування відповідних частот каналів зв'язку органу обслуговування повітряного руху.

Для здійснення такого двостороннього зв'язку Міжнародним регламентом радіозв'язку для авіаційної навігації виділяються необхідні частоти, що закріплюються за користувачами державним органом регулювання діяльності авіації України.

Польоти повітряних суден, обладнаних засобами радіозв'язку, без двостороннього зв'язку їх з органом обслуговування повітряного руху забороняються.

Стаття 56. Повітряне судно-порушник

Повітряне судно, що перетнуло кордон України без відповідного дозволу компетентних органів, або таке, що припустилося іншого порушення порядку використання повітряного простору України, визнається судом-порушником і до нього застосовуються заходи у порядку, встановленому законодавством України, діючими міжнародними угодами.

Розділ X МІЖНАРОДНІ ПОЛЬОТИ

Стаття 57. Норми і правила здійснення міжнародних польотів

Регулярні міжнародні польоти повітряних суден, під час яких повітряні судна перетинають державний кордон України та іншої держави, здійснюються на підставі міждержавних домовленостей і міжнародних угод.

Нерегулярні міжнародні польоти можуть виконуватися за спеціальними дозволами, порядок видачі яких визначається органом державного регулювання діяльності авіації і погоджується з митними органами України.

Міжнародні польоти у повітряному просторі України виконуються на підставі нормативних актів і правил, що встановлюються органом державного регулювання діяльності авіації України і включаються до збірників аеронавігаційної інформації.

Стаття 58. Переліт державного кордону

Переліт державного кордону України повітряними суднами здійснюється по спеціально виділених коридорах.

Переліт державного кордону України поза спеціально виділеними повітряними коридорами, якщо це не передбачено міжнародною угодою або іншими нормативними актами України, заборонено.

Розділ XI ПОВІТРЯНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Стаття 59. Повітряний перевізник

Повітряним перевізником визнається будь-яка юридична чи фізична особа, яка виконує повітряні перевезення, має права експлуатанта авіаційної техніки.

Стосовно іноземних повітряних перевізників визнаються права експлуатанта за документами, які видані компетентним органом відповідної зарубіжної держави і які відповідають вимогам міжнародних договорів та угод, учасницею яких є Україна.

Норми цього розділу не поширюються на перевезення, що здійснюються державними повітряними суднами.

Стаття 60. Виконання повітряних перевезень

Повітряні перевезення виконуються на підставі договору.

Кожний договір повітряного перевезення та його умови посвідчуються документом на перевезення, який видається авіаційним підприємством або уповноваженими ним організаціями чи особами (агентами).

Документами на перевезення є:

квиток - при перевезенні пасажирів;

багажна квитанція - при перевезенні речей пасажирів як багажу;

відповідні документи - при перевезенні вантажу, пошти та інших предметів.

Форми документів на перевезення та правила їх застосування встановлюються органом державного регулювання діяльності авіації України.

Стаття 61. Чартерне повітряне перевезення

Чартерне повітряне перевезення виконується на підставі договору чартера (фрахтування повітряного судна), за яким одна сторона (фрахтівник) зобов'язується надати іншій стороні (фрахтувальнику) за плату всю місткість одного чи кількох повітряних суден на один або кілька рейсів для повітряного перевезення пасажирів, багажу, вантажу і пошти або для іншої мети, якщо це не суперечить чинному законодавству України.

Стаття 62. Виконання правил повітряних перевезень і

нормативів їх якості

При виконанні повітряних перевезень перевізник та аеропорт зобов'язані дотримувати загальних правил повітряних перевезень пасажирів, багажу (з0669-10), вантажу і пошти, а також нормативів якості обслуговування пасажирів і клієнтури, встановлених центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту.

Повітряний перевізник на підставі загальних правил має право встановити свої правила повітряних перевезень, які спрямовані на підвищення ефективності та якості перевезень і не містять умов та норм обслуговування пасажирів і клієнтури нижчих за рівень вимог, встановлених центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту.

Умови і правила перевезення пошти погоджуються з центральним органом виконавчої влади в галузі транспорту та центральним органом виконавчої влади в галузі зв'язку.

{ Стаття 62 із змінами, внесеними згідно із Законом N 885-VI (885-17) від 15.01.2009 }

Стаття 63. Перевезення особливо небезпечних вантажів

Перевезення зброї, боєприпасів, вибухових і отруйних речовин, ядерного палива, радіоактивних речовин та інших вантажів, які належать до особливо небезпечних, здійснюються за дозволом компетентних органів згідно з спеціальними правилами, що встановлюються органами державного регулювання діяльності авіації України.

Стаття 64. Припинення угоди на повітряне перевезення за ініціативою перевізника

Повітряний перевізник може відмовити пасажиру в перевезенні у випадках, передбачених правилами перевезення на повітряних лініях, які встановлюються відповідними органами державної виконавчої влади.

Стаття 65. Припинення угоди на повітряне перевезення за ініціативою пасажирів

Пасажир має право відмовитися від повітряного перевезення і одержати назад суму грошей у порядку, встановленому законодавством України.

Стаття 66. Діяльність іноземних перевізників на території України

Іноземні перевізники здійснюють свою діяльність на території України згідно з законодавством України, міжнародними угодами та договорами.

Стаття 67. Інформаційно-рекламне забезпечення повітряних

перевезень

Повітряний перевізник при виконанні регулярних перевезень зобов'язаний доводити до відома населення (клієнтури) через інформаційно-рекламні засоби маршрути і розклад польотів повітряних суден, пасажирські, вантажні та поштові тарифи, а також умови обслуговування пасажирів і клієнтури як на землі перед польотом і після нього, так і на борту повітряного судна в польоті.

Розділ XII АВІАЦІЙНІ РОБОТИ

Стаття 68. Авіаційні роботи і порядок їх виконання

Перелік авіаційних робіт встановлюється органом державного регулювання діяльності авіації України.

Авіаційні роботи можуть виконуватися будь-яким експлуатантом авіаційної техніки на підставі відповідного сертифіката, а також договору, укладеного з замовником на виконання авіаційної роботи, або разової заявки юридичної чи фізичної особи, погодженої з органом державного регулювання діяльності авіації України.

Експлуатант авіаційної техніки і замовник авіаційних робіт мають рівні права у виборі партнера.

Стаття 69. Виконання авіаційних робіт іноземними експлуатантами

Авіаційні роботи на території України можуть виконуватись іноземними експлуатантами, а також спільними підприємствами і підприємствами, які повністю належать іноземним інвесторам, на підставі дозволу та/або ліцензії на виконання авіаційних робіт, що видається органом державного регулювання діяльності авіації України.

(Стаття 69 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3370-IV (3370-15) від 19.01.2006)

Стаття 70. Виконання авіаційних робіт експлуатантами України на території зарубіжної держави

Авіаційні роботи на території зарубіжної держави можуть здійснюватись експлуатантами України за законами цих держав за наявності відповідного договору.

Розділ XIII ЗАХИСТ АВІАЦІЇ ВІД АКТИВ НЕЗАКОННОГО ВТРУЧАННЯ

Стаття 71. Організація авіаційної безпеки

Організація робіт, пов'язаних із забезпеченням авіаційної безпеки, здійснюється відповідно до законодавства України, норм, правил і процедур Української державної програми безпеки цивільної авіації, затвердженої Верховною Радою України.

Під забезпеченням авіаційної безпеки мається на увазі комплекс заходів, а також людські та матеріальні ресурси, призначені для захисту авіації від актів незаконного втручання у її діяльність.

Стаття 72. Заходи щодо захисту від актів незаконного втручання

Українські та іноземні експлуатанти авіаційної техніки, які здійснюють прийом, випуск і (або) обслуговування повітряних суден на території України, а також експлуатанти аеродромів та аеропортів повинні вживати заходів щодо захисту авіації від актів незаконного втручання в її діяльність.

Актом незаконного втручання в діяльність авіації є протиправні дії, пов'язані з посяганнями на нормальну і безпечну діяльність авіації і авіаційних об'єктів, внаслідок яких сталися нещасні випадки з людьми, майнові збитки, захоплення чи викрадення повітряного судна, або такі, що створюють ситуацію для таких наслідків.

Заходи щодо захисту авіації від актів незаконного втручання на території України регламентуються нормами, правилами і процедурами, передбаченими Українською державною програмою безпеки цивільної авіації.

Стаття 73. Контроль на безпеку

Контроль на безпеку ручної поклажі, багажу, вантажу, пошти та бортового припасу, а також особистий контроль на безпеку пасажирів і членів екіпажу повітряного судна як на внутрішніх, так і на міжнародних лініях здійснюють служби авіаційної безпеки, органи внутрішніх справ і прикордонного контролю.

В разі відмови пасажирів або членів екіпажу повітряного судна від проходження контролю на безпеку, а також відмови осіб пред'явити ручну поклажу, багаж, вантаж, пошту або бортові припаси для контролю на безпеку вони до польоту чи перевезенню на повітряному судні не допускаються.

На повітряному судні, що перебуває в польоті, контроль на безпеку в разі необхідності може бути проведено за рішенням командира повітряного судна незалежно від згоди пасажирів. Для зазначеної мети повітряне судно вважається таким, що перебуває у польоті, з часу зачинення всіх його зовнішніх дверей після завантаження і до часу відкриття будь-яких з цих дверей для розвантаження.

Правила проведення контролю на безпеку, перелік осіб, що мають право проводити контроль на безпеку, перелік осіб, звільнених від проходження контролю на безпеку, передбачаються Українською державною програмою цивільної авіації.

Стаття 74. Забезпечення виконання вимог авіаційної безпеки щодо охорони повітряних суден, пожежної безпеки, підтримання пропускнуго і внутрішнього об'єктового режиму на аеродромах, в аеропортах та на інших авіаційних об'єктах

Порядок забезпечення виконання вимог авіаційної безпеки щодо охорони повітряних суден, важливих об'єктів, пожежної безпеки, підтримання пропускнуго і внутрішнього об'єктового режиму на аеродромах, в аеропортах та на інших авіаційних об'єктах регламентується нормами, правилами і процедурами, передбаченими Українською державною програмою безпеки цивільної авіації.

Аеродроми, аеропорти та їх важливі об'єкти, а також обладнання повітряного транспорту, контрольні пункти, огорожа, пункти контролю на безпеку пасажирів і членів екіпажу, ручної поклажі та багажу, інженерно-технічні засоби охорони і пожежної безпеки, засоби зв'язку та спеціальні технічні засоби контролю на безпеку повинні відповідати нормам, правилам і процедурам, передбаченим Українською державною програмою безпеки цивільної авіації.

Стаття 75. Предмети, що не підлягають транспортуванню на повітряних суднах

Перелік небезпечних предметів і речовин, заборонених до здачі, прийому, зберігання і перевезення на цивільних повітряних суднах, визначається нормами, правилами і процедурами Української державної програми безпеки цивільної авіації.

Розділ XIV ПОШУКОВІ ТА АВАРІЙНО-РЯТУВАЛЬНІ РОБОТИ

Стаття 76. Повітряне судно, що зазнало лиха

Повітряне судно, що зазнає чи зазнало лиха, повітряне судно, з яким втрачено зв'язок і його місцеперебування невідоме, підлягає негайному пошуку.

Під пошуковими роботами слід розуміти систему заходів, спрямованих на своєчасне виявлення повітряного судна, що зазнає чи зазнало лиха.

Стаття 77. Сигнали лиха повітряного судна та їх подача для допомоги

Для своєчасного виявлення повітряних суден, що зазнають чи зазнали лиха, та подання допомоги екіпажам і пасажирам встановлюються єдині для всієї авіації в Україні аварійні сигнали лиха та сигнали терміновості і попередження про небезпеку.

Екіпаж повітряного судна, що зазнає чи зазнало лиха, повинен подавати при можливості відповідні сигнали лиха по каналах зв'язку

органів обслуговування повітряного руху на аварійних частотах, встановлених регламентом радіозв'язку.

Під час міжнародних польотів сигнали лиха дублюються на міжнародній частоті, виділеній для подачі цих сигналів.

Стаття 78. Повідомлення про повітряні судна, які зазнають чи зазнали лиха

Всі підприємства, організації та установи, що мають засоби зв'язку, незалежно від їх відомчої чи іншої належності зобов'язані забезпечити негайне проходження сигналів і повідомлень про повітряні судна, що зазнають чи зазнали лиха, від кого б вони не надходили, до пунктів керування пошуково-рятувальними силами і засобами.

Громадяни зобов'язані негайно повідомити про відомі їм випадки лиха повітряних суден місцевим органам державної виконавчої влади України, міліції чи найближчим підприємствам, установам і організаціям, які в свою чергу зобов'язані негайно передати цю інформацію авіаційній пошуково-рятувальній службі України.

Стаття 79. Виконання пошукових і рятувальних робіт

Аварійно-рятувальні роботи - це система заходів, спрямованих на своєчасне подання допомоги потерпілим.

Місцеві органи державної виконавчої влади України, підприємства, організації та установи, на території яких повітряне судно зазнало лиха, зобов'язані до прибуття пошуково-рятувальних команд вжити невідкладних заходів щодо рятування людей, подання їм медичної та іншої допомоги, а також до охорони повітряного судна, документації, обладнання і майна, що знаходяться на його борту, та збереження стану місця події.

Евакуація повітряних суден або їх частин з місця події здійснюється силами і засобами експлуатанта авіаційної техніки або іншими підприємствами та установами за рахунок коштів експлуатанта.

Іноземним повітряним суднам, що зазнають чи зазнали лиха, подається допомога на рівних з повітряними суднами України підставах.

Проведення пошукових і аварійно-рятувальних робіт здійснюється відповідно до встановлених вимог.

Стаття 80. Пошук і рятування поза територією України

Пошук і рятування пасажирів та екіпажів повітряних суден, що зазнають чи зазнали лиха у районах і зонах обслуговування повітряного руху України та за межами України, організуються і здійснюються на підставі міжнародних угод, учасником яких є Україна.

Координацію дій із службами пошуку і рятування інших країн здійснює орган державного регулювання діяльності авіації України.

Стаття 81. Оснащення повітряних суден і підготовка екіпажу на випадок лиха

Повітряні судна повинні бути оснащені бортовими аварійно-рятувальними засобами, перелік яких залежно від типу повітряного судна і району польоту визначається органом державного регулювання діяльності авіації України для цивільних повітряних суден і Міністерством оборони України - для державних повітряних суден згідно з нормами льотної придатності.

Усі члени екіпажу повітряного судна зобов'язані пройти спеціальне навчання за програмою аварійно-рятувальної підготовки і подання допомоги пасажиром при виникненні на борту повітряного судна аварійної ситуації в різних фізико-географічних і кліматичних умовах, а пасажирів обов'язково повинні бути проінструктовані екіпажем про дії в такій ситуації і про правила користування індивідуальними і бортовими аварійно-рятувальними засобами.

Розділ XV РОЗСЛІДУВАННЯ АВІАЦІЙНИХ ПОДІЙ

Стаття 82. Забезпечення безпеки польотів повітряних суден

Безпосереднє забезпечення безпеки польотів повітряних суден покладається на експлуатанта авіаційної техніки аеропортів, аеродромів та на органи, які обслуговують повітряний рух.

Стаття 83. Повідомлення про авіаційну подію

Службові особи авіації, яким першим стало відомо про авіаційну подію, зобов'язані негайно повідомити про це державний орган нагляду за безпекою польотів, орган державного регулювання діяльності авіації і власника повітряного судна.

Стаття 84. Розслідування авіаційної події

Усі авіаційні події підлягають розслідуванню з метою встановлення їх причин і вжиття заходів щодо запобігання таким подіям у майбутньому.

Розслідування авіаційної події - процес, що проводиться при наявності факту авіаційної події, який включає збір і аналіз інформації про авіаційну подію, встановлює причину (причини) її виникнення, підготовку висновків із зазначенням цієї причини (причин) і вироблення рекомендацій щодо запобігання їм у майбутньому.

Розслідування авіаційних подій проводиться згідно з положеннями і правилами, затверджуваними відповідними державними органами України.

Стаття 85. Робота на місці авіаційної події

Розслідування, що проводиться на місці авіаційної події, належить до категорії робіт в особливих умовах, які прирівнюються до робіт по ліквідації наслідків стихійного лиха. Спеціалісти, які працюють на місці авіаційної події, повинні забезпечуватися спеціальним одягом, взуттям, спеціальним спорядженням і захисними засобами виходячи з конкретних умов роботи.

Місцеві органи влади, підприємства, організації та установи зобов'язані всебічно сприяти комісії з питань розслідування авіаційної події в охороні місця події, в пошуку елементів конструкції повітряного судна, забезпеченні транспортом, засобами зв'язку, приміщеннями для роботи і відпочинку, продуктами харчування, спеціальним спорядженням і одягом, засобами для виконання такелажних і вантажних робіт, транспортування уламків, санітарної обробки місцевості, забезпечення безпечних умов роботи на місці події.

Стаття 86. Фінансування робіт, пов'язаних з розслідуванням авіаційної події, і відшкодування витрат

Всі витрати, пов'язані з розслідуванням, що проводиться на місці авіаційної події, фінансуються експлуатантом авіаційної техніки.

Дослідження і випробування, пов'язані з розслідуванням авіаційної події, які проводяться науково-дослідними і конструкторськими установами, ремонтними підприємствами і підприємствами авіаційної промисловості, фінансуються за рахунок коштів цих установ і підприємств з наступним відшкодуванням витрат експлуатантам авіаційної техніки.

Збитки експлуатанта авіаційної техніки, пов'язані з розслідуванням авіаційної події, можуть бути частково або цілком відшкодовані за рахунок страхового фонду безпеки цивільної авіації або іншого страхового фонду.

Стаття 87. Запобігання авіаційним подіям

Комісія з питань розслідування авіаційної події на підставі своїх висновків зобов'язана сформулювати пропозиції щодо усунення причин події, виявлених у процесі розслідування, і недопущення їх у майбутньому.

На підставі пропозицій комісії з питань розслідування авіаційної події державний орган нагляду за безпекою польотів повітряних суден зобов'язаний розробити відповідні рекомендації і надіслати їх користувачам повітряного простору, експлуатантам повітряної техніки та іншим юридичним особам для розробки профілактичних заходів щодо запобігання авіаційним подіям.

Користувачі повітряного простору, експлуатанти авіаційної техніки та інші юридичні особи, яким надіслано рекомендації, зобов'язані розробити профілактичні заходи щодо запобігання авіаційним подіям, погодити їх з державним органом нагляду за безпекою польотів повітряних суден і реалізувати у встановлений строк.

Стаття 88. Облік авіаційних подій і відомості з безпеки польотів

Облік авіаційних подій, а також актів незаконного втручання у діяльність цивільної авіації України, включаючи й ті, що сталися з іноземними повітряними суднами на території України і українськими повітряними суднами за межами України, здійснює державний орган по нагляду за безпекою польотів повітряних суден України.

Відомості про стан безпеки цивільної авіації України державний орган по нагляду за безпекою польотів повітряних суден України зобов'язаний надавати органам державного регулювання діяльності авіації України та Міжнародній організації цивільної авіації (ІКАО).

Розділ XVI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО РЕГУЛЮЄ ВИКОРИСТАННЯ ПОВІТРЯНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

Стаття 89. Поширення відповідальності

За протиправні дії всі юридичні і фізичні особи, діяльність яких пов'язана з використанням повітряного простору України, розробкою, виготовленням, ремонтом та експлуатацією авіаційної техніки, здійсненням господарської і комерційної діяльності, обслуговуванням повітряного руху, забезпеченням безпеки авіації України, а також її управлінням і наглядом, несуть відповідальність, передбачену чинним законодавством України.

Стаття 90. Відповідальність пасажирів, замовників і працівників авіації при виконанні повітряного перевезення або авіаційної роботи

Пасажир, замовник або працівник авіації за порушення, невиконання або неналежне виконання правил, вимог і норм, що регламентують повітряні перевезення і авіаційні роботи, а також порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, несуть відповідальність, передбачену чинним законодавством України.

Стаття 91. Відповідальність перевізника за збереження багажу

Перевізник несе відповідальність за втрату, нестачу або пошкодження багажу з часу прийняття його для перевезення і до видачі одержувачу або передачі його відповідно до правил іншій особі, якщо не доведе, що ним було вжито всіх необхідних заходів для запобігання заподіяння шкоди або що таких заходів неможливо було вжити.

Перевізник несе відповідальність за збереження речей, що є у пасажирів, якщо буде доведено, що втрата або пошкодження цих речей сталися з вини перевізника.

Стаття 92. Відповідальність перевізника за збереження вантажу

Перевізник несе відповідальність за втрату, нестачу або пошкодження вантажу з часу прийняття його для перевезення і до видачі одержувачу або передачі його відповідно до правил іншої установи (особі), якщо не доведе, що ним було вжито всіх необхідних заходів для запобігання заподіяння шкоди або що таких заходів неможливо було вжити.

До того часу поки перевізник не доведе інше, вважається, що втрата, нестача чи пошкодження вантажу сталися під час перевезення.

Стаття 93. Розмір відповідальності перевізника за втрату, нестачу або пошкодження вантажу і багажу, а також речей, які є у пасажирів

За втрату, нестачу або пошкодження вантажу, багажу або речей, які є у пасажирів, перевізник несе відповідальність у такому розмірі:

1) за втрату чи нестачу вантажу або багажу, прийнятого для перевезення з оголошеною цінністю, - в розмірі оголошеної цінності, а у випадках, коли перевізник доведе, що оголошена цінність перевищує дійсну вартість, - в розмірі дійсної вартості;

2) за втрату, пошкодження або нестачу вантажу або багажу, прийнятого для перевезення без оголошеної цінності, а також речей, які є у пасажирів, - в розмірі вартості, що не перевищує межі, встановленої відповідним органом державної виконавчої влади за погодженням з Міністерством фінансів України відповідно до меж, встановлених міжнародними угодами про відповідальність при повітряних перевезеннях, учасником яких є Україна.

Стаття 94. Відповідальність перевізника за прострочення у доставці пасажирів, багажу або вантажу

Перевізник несе відповідальність за прострочення у доставці пасажирів, багажу або вантажу, якщо не доведе, що ним було вжито всіх необхідних заходів для запобігання простроченню або що таких заходів неможливо було вжити. Перевізник звільняється від відповідальності, якщо прострочення сталося внаслідок несприятливих метеорологічних умов.

Стаття 95. Відповідальність перевізника за втрату, пошкодження і прострочення у доставці пошти

Перевізник несе матеріальну відповідальність перед органами зв'язку за втрату, пошкодження або прострочення у доставці пошти з вини перевізника у розмірі відповідальності органів зв'язку перед відправниками або адресатами, за міжнародну пошту - відповідно до актів Всесвітнього поштового союзу, а за внутрішню - згідно з правилами щодо розміру матеріальної відповідальності підприємств

зв'язку за нестачу чи пошкодження вкладень поштових відправлень.

Стаття 96. Відповідальність за шкоду, заподіяну третім особам

За шкоду, заподіяну третім особам та їх майну при виконанні перевезень і авіаційних робіт, експлуатант авіаційної техніки несе відповідальність у порядку і на умовах, передбачених чинним законодавством України.

Стаття 97. Відповідальність за захват чи викрадення повітряного судна або захват авіаційного об'єкта

Захват або викрадення повітряного судна, як і захват авіаційного об'єкта, тягне за собою відповідальність, передбачену законодавством України.

Стаття 98. Відповідальність за блокування повітряного судна, авіаційного об'єкта, транспортних, інженерно-технічних чи інших комунікацій до них

Блокування повітряних суден, авіаційних об'єктів, транспортних, інженерно-технічних, інших комунікацій до них, яке перешкоджає нормальній і безпечній діяльності авіації України, тягне за собою відповідальність, передбачену чинним законодавством України.

Стаття 99. Відповідальність за неправдиве повідомлення про підготовку акту незаконного втручання у діяльність авіації

Неправдиве повідомлення незалежно від форми його виконання про підготовку акту незаконного втручання у діяльність авіації на борту повітряного судна або авіаційного об'єкта тягне за собою відповідальність, передбачену чинним законодавством України.

Стаття 100. Відповідальність за невиконання вимог контролю на безпеку

Порушення, як і невиконання або неналежне виконання вимог державних правил, норм і процедур з реєстрації та огляду на безпеку пасажирів, щодо здачі, прийому, зберігання і перевезення на повітряному судні ручної поклажі, багажу, вантажу, пошти і бортового харчування тягне за собою відповідальність, передбачену чинним законодавством України.

Стаття 100-1. Відповідальність за невнесення плати за аеронавігаційне обслуговування повітряних суден у повітряному просторі України

За невнесення в установленому порядку та розмірі плати за аеронавігаційне обслуговування повітряних суден експлуатант, а

якщо його особа невідома, - власник повітряного судна несуть відповідальність, передбачену законодавством.

У разі несплати належної суми до боржника вживаються заходи щодо її примусового стягнення.

{ Кодекс доповнено статтею 100-1 згідно із Законом N 3509-IV (3509-15) від 23.02.2006 }

Стаття 101. Відповідальність за порушення норм і правил, що регламентують діяльність авіації

Особи, винні у порушенні норм і правил, що регламентують діяльність авіації, несуть відповідальність за законодавством України.

Стаття 102. Право оскарження рішення

Будь-яка юридична і фізична особа має право оскаржити рішення або дії будь-якої посадової чи іншої особи в межах діяльності авіаційної системи України в порядку, передбаченому законодавством України.

Розділ XVII АВІАЦІЙНЕ СТРАХУВАННЯ

Стаття 103. Обов'язкове страхування

Повітряний перевізник і виконавець повітряних робіт зобов'язані страхувати членів екіпажу і авіаційного персоналу, які перебувають на борту повітряного судна, власні, орендовані та передані їм в експлуатацію повітряні судна, а також свою відповідальність щодо відшкодування збитків, заподіяних пасажиром, багажу, пошти, вантажу, прийнятим для перевезення; іншим користувачам повітряного транспорту а усі експлуатанти - третім особам, не нижче за рівень, встановлений Урядом України.

Обов'язкове страхування, передбачене частиною першою цієї статті, здійснюється страховиками, які визнані такими відповідно до законодавства України, одержали в установленому порядку ліцензії на здійснення цього виду страхування і є членами Авіаційного страхового бюро.

Авіаційне страхове бюро здійснює координацію діяльності страховиків у галузі страхування авіаційних ризиків та представляє їх інтереси у міжнародних об'єднаннях страховиків. Утворення Авіаційного страхового бюро та його державна реєстрація здійснюються в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. (Стаття 103 із змінами, внесеними згідно із Законами N 590/97-ВР від 21.10.97, N 1297-XIV (1297-14) від 15.12.99)

Стаття 104. Добровільне страхування

За бажанням пасажирів чи іншого користувача повітряного

транспорту можливе добровільне страхування шляхом укладання відповідного договору.

Стаття 105. Страхування при авіаційних роботах

Замовник зобов'язаний страхувати своїх працівників, осіб, пов'язаних із забезпеченням технологічного процесу при виконанні авіаційних робіт, та пасажирів, які перевозяться за його заявкою без придбання квитків.

Експлуатант зобов'язаний страхувати свою відповідальність щодо відшкодування збитків, які можуть бути завдані ним при виконанні авіаційних робіт.

Стаття 106. Страхувальний фонд безпеки авіації України

З метою відшкодування шкоди потерпілим від авіаційної події, стихійного лиха і стимулювання профілактичної діяльності щодо підвищення безпеки авіації України, проведення пошукових і аварійно-рятувальних робіт у встановленому порядку створюється страхувальний фонд безпеки авіації, кошти якого спрямовуються на здійснення діяльності авіації України. Цей фонд створюється за рахунок надходження відрахувань від платежів з обов'язкових видів страхування в розмірі, що визначається Урядом України.

Розділ XVIII

АТРИБУТИКА, ПРАПОР, ЕМБЛЕМА, ВИМПЕЛ

Стаття 107. Атрибутика, прапор, емблема, вимпел

Будь-яка авіаційна організація, установа та підприємство України, зареєстровані у встановленому порядку, повинні мати свою печатку і атрибутику.

Державні авіаційні органи повинні мати свою печатку і атрибутику з державним гербом України.

Кожна авіаційна організація, установа та підприємство України може мати свій прапор, емблему і вимпел та іншу атрибутику.

Президент України

Л.КРАВЧУК

м. Київ, 4 травня 1993 року

№ 3167-ХІІ